සූත්‍රාන්තපිටකයෙහි

මැදුම්සඟිය

මූලපණ්ණාසකය

1. මූලපරියායවග්ගය

ඒ භාග්‍යවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1. 1.

මූලපරියායසුත්තං

1. එවං මෙ[1] සුත්තං: එකං සමයං භගවා උක්කට්ඨායං විහරති සුභගවනෙ සාලරාජමූලෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි භික්ඛවොති. භදන්තෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

2. සබ්බධම්මමූලපරියායං වො භික්ඛවෙ දෙසෙස්සාමි[2]. තං සුණාථ. සාධුකං මනසිකරොථ. භාසිස්සාමීති. එවං භන්තෙති[3] ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

(1)

3. ඉධ භික්ඛවෙ අස්සුතවා පුථුජ්ජනො අරියානං අදස්සාවී[4] අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීතො, සප්පුරිසානං අදස්සාවී[4] සප්පුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පුරිසධම්මෙ අවිනීතො පඨවිං පඨවිතො[5] සඤ්ජානාති. පඨවිං පඨවිතො[5] සඤ්ඤත්වා පඨවිං මඤ්ඤති. පඨවියා මඤ්ඤති. පඨවිතො මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති[6] මඤ්ඤති. පඨවිං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[7] තස්සාති වදාමි. (1)

---

1. එවමෙම, ස්‍යා. PTS සී. I. සී. II.
2. දෙසිස්සාමි, ස්‍යා.
3. එවම්භන්තෙති, ස්‍යා PTS. සී I. සී. II.
4. අදස්සාවි, සී. I.
5. පථවිං පථවිතො, මජසං
6. පඨවිමෙ'ති, ස්‍යා. PTS. සී. I. සී II.
7. අපරිඤ්ඤාතං, සී. I

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

1. මූලපර්‍යායවර්ගය

ඒ භාග්‍යවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

1. 1.

මූලපරියායසූත්‍රය

1. **මා** විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උක්කට්ඨා නුවර සමීපයෙහි වූ සුභගවනයෙහි වනදෙටුමහරුකක් මුල වැඩ වසනසේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි භික්ෂූන් ඇමතූසේක. ඒ භික්ෂූහු 'ස්වාමීනි'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රය වදාළසේක:

2. මහණෙනි, තොපට සියලු සත්කායධර්මයනට මූලකාරණය දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මනා කොට මෙනෙහි කරවු. දෙශනා කරන්නෙමි. 'එසේ ය, ස්වාමීනි'යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළසේක-

(1)

3. මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (බුද්ධාදී) ආර්‍යයන් නො දක්නාසුලු ආර්‍යධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ ආර්‍යධර්මයෙහි නො හික්මුණා වූ (බුද්ධාදී) සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ සත්පුරුෂ-ධර්මයෙහි නො හික්මුණා වූ අශ්‍රැතවත් (ආගමාධිගමරහිත වූ) පෘථග්ජන තෙමේ පෘථිවිය පෘථිවිය වශයෙන් (තෘෂ්ණා මාන දිට්ඨි මඤ්ඤනාවෙන් සංඥාවිපර්‍යාසවශයෙන්) හඳුනයි. පෘථිවිය පෘථිවිය වශයෙන් හැඳින පෘථිවිය (තෘෂ්ණා මඤ්ඤනාදිවසයෙන්) හඟියි. 'මම පෘථිවියෙහි පිහිටියෙමි'යි හඟියි. 'මම පෘථිවියෙන් බැහැර වෙමි'යි හඟියි. 'පෘථිවිය මාගේ'යි හඟියි. පෘථිවිය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඔහුගේ පෘථිවිය (පිළිබඳ) පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (1)

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

4. ආපං ආපතො සඤ්ජානාති. ආපං ආපතො සඤ්ඤත්වා ආපං මඤ්ඤති. ආපස්මිං මඤ්ඤති. ආපතො මඤ්ඤති. ආපං මෙති මඤ්ඤති. ආපං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (2)

5. තෙජං තෙජතො සඤ්ජානාති. තෙජං තෙජතො සඤ්ඤත්වා තෙජං මඤ්ඤති. තෙජස්මිං මඤ්ඤති. තෙජතො මඤ්ඤති. තෙජං මෙති මඤ්ඤති. තෙජං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (3)

6. වායං වායතො සඤ්ජානාති. වායං වායතො සඤ්ඤත්වා වායං මඤ්ඤති. වායස්මිං මඤ්ඤති. වායතො මඤ්ඤති. වායං මෙති මඤ්ඤති. වායං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (4)

7. භූතෙ භූතතො සඤ්ජානාති. භූතෙ භූතතො සඤ්ඤත්වා භූතෙ මඤ්ඤති. භූතෙසු මඤ්ඤති. භූතතො මඤ්ඤති. භූතෙ මෙති මඤ්ඤති. භූතෙ අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (5)

8. දෙවෙ දෙවතො සඤ්ජානාති. දෙවෙ දෙවතො සඤ්ඤත්වා දෙවෙ මඤ්ඤති. දෙවෙසු මඤ්ඤති. දෙවතො මඤ්ඤති. දෙවෙ මෙති මඤ්ඤති. දෙවෙ අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (6)

9. පජාපතිං පජාපතිතො සඤ්ජානාති. පජාපතිං පජාපතිතො සඤ්ඤත්වා පජාපතිං මඤ්ඤති. පජාපතිස්මිං මඤ්ඤති. පජාපතිතො මඤ්ඤති. පජාපතිං මෙති මඤ්ඤති. පජාපතිං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (7)

10. බ්‍රහ්මං බ්‍රහ්මතො සඤ්ජානාති. බ්‍රහ්මං බ්‍රහ්මතො සඤ්ඤත්වා බ්‍රහ්මං මඤ්ඤති. බ්‍රහ්මනි[2] මඤ්ඤති. බ්‍රහ්මතො මඤ්ඤති. බ්‍රහ්මං මෙති මඤ්ඤති. බ්‍රහ්මං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (8)

---

1. අපරිඤ්ඤණං, සී. I. 2. බ්‍රහ්මස්මිං, මජසං.

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

4. ආපය ආපය වශයෙන් (සංඥාවිපර්‍යාසයෙන්) හඳුනයි. ආපය ආපය වශයෙන් හැඳින ආපය (තණ්හාමඤ්ඤනාදිවසයෙන්) හඟියි. 'මම ආපයෙහි පිහිටියෙමි' යි හඟියි. 'ආපයෙන් බැහැර වෙමි' යි හඟියි. 'ආපය මාගේ'යි හඟියි. ආපය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින? යත්: ආපය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (2)

5. තෙජස තෙජොවශයෙන් (සංඥාවිපර්‍යාසයෙන්) හඳුනයි. තෙජස තෙජොවශයෙන් හැඳින තෙජස (තණ්හාමඤ්ඤනාදිවසයෙන්) හඟියි. 'මම තෙජසෙහි පිහිටියෙමි' යි හඟියි. තෙජසින් බැහැර වෙමි' යි හඟියි. 'තෙජස මාගේ' යි හඟියි. තෙජස අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: තෙජස (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (3)

6. වායුව වායුවශයෙන් (සංඥාවිපර්‍යාසයෙන්) හඳුන යි. වායුව වායු වශයෙන් හැඳින වායුව (තණ්හාමඤ්ඤනාදි වසයෙන්) හඟියි. 'මම වායුවෙහි පිහිටියෙමි' යි හඟියි. 'වායුවෙන් බැහැර වෙමි' යි හඟියි. 'වායුව මාගේ' යි හඟියි. වායුව අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: වායුව (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (4)

7. භූතයන් (චාතුර්මහාරාජිකයෙන් යට සත්ත්වයන්) භූතයන් වශයෙන් (සංඥාවිපර්‍යාසයෙන්) හඳුන යි. භූතයන් භූතවශයෙන් හැඳින භූතයන් (තණ්හාමඤ්ඤනාදිවසයෙන්) හඟියි. භූතයන් කෙරෙහි තණ්හාමානදිට්ඨිමඤ්ඤනා කෙරෙයි. භූතයන්ගෙන් (තමා හෝ මෙරමා) බැහැර වූ සේ හඟයි. 'භූතයන් මාගේ'යි හඟියි. භූතයන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: භූතයන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (5)

8. දෙවියන් දෙවියන් වශයෙන් (සංඥාවිපර්‍යාසයෙන්) හඳුනයි. දෙවියන් දෙවියන් වශයෙන් හැඳින දෙවියන් (තණ්හාමඤ්ඤනාදිවසයෙන්) හඟියි. දෙවියන් කෙරෙහි තණ්හාදීන් මඤ්ඤනා කෙරෙයි. දෙවියන්ගෙන් (තමා හෝ මෙරමා) බැහැර වූ සේ හඟියි. 'දෙවියන් මාගේ' යි හඟියි. දෙවියන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: දෙවියන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (6)

9. ප්‍රජාපතිහු (මාරයා) ප්‍රජාපතිහු වශයෙන් හඳුනයි. ප්‍රජාපතිහු ප්‍රජාපතිහු වශයෙන් හැඳින ප්‍රජාපතිහු (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. ප්‍රජාපතිහු කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. ප්‍රජාපතිහු කෙරෙන් (තමා හෝ මෙරමා) බැහැර වූ සේ හඟියි. 'ප්‍රජාපතියා මාගේ' යි හඟියි. ප්‍රජාපතිහු අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ප්‍රජාපතිහු (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (7)

10. බ්‍රහ්මයා බ්‍රහ්ම වශයෙන් හඳුනයි. බ්‍රහ්මයා බ්‍රහ්ම වශයෙන් හැඳින බ්‍රහ්මයා (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. බ්‍රහ්මයා කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි)) හඟියි. බ්‍රහ්මයා කෙරෙන් (තමා හෝ මෙරමා) බැහැර වූ සේ හඟියි. 'බ්‍රහ්මයා මාගේ' යි හඟියි. බ්‍රහ්මයා අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: බ්‍රහ්මයා (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (8)

11. ආභස්සරෙ ආභස්සරතො සඤ්ජානාති. ආභස්සරෙ ආභස්සරතො සඤ්ඤත්වා ආභස්සරෙ මඤ්ඤති. ආභස්සරෙසු මඤ්ඤති. ආභස්සරතො මඤ්ඤති. ආභස්සරෙ මෙති මඤ්ඤති. ආභස්සරෙ අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං[1] තස්සාති වදාමි. (9)

12. සුභකිණ්ණෙ[2] සුභකිණ්ණතො[3] සඤ්ජානාති. සුභකිණ්ණෙ සුභකිණ්ණතො සඤ්ඤත්වා සුභකිණ්ණෙ මඤ්ඤති. සුභකිණ්ණෙසු මඤ්ඤති. සුභකිණ්ණතො මඤ්ඤති. සුභකිණ්ණෙ මෙති මඤ්ඤති. සුභකිණ්ණෙ අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (10)

13. වෙහප්ඵලෙ වෙහප්ඵලතො සඤ්ජානාති. වෙහප්ඵලෙ වෙහප්ඵලතො සඤ්ඤත්වා වෙහප්ඵලෙ මඤ්ඤති. වෙහප්ඵලෙසු මඤ්ඤති. වෙහප්ඵලතො මඤ්ඤති. වෙහප්ඵලෙ මෙති මඤ්ඤති. වෙහප්ඵලෙ අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (11)

14. අභිභුං අභිභූතො සඤ්ජානාති. අභිභුං අභිභූතො සඤ්ඤත්වා අභිභුං මඤ්ඤති. අභිභුස්මිං මඤ්ඤති. අභිභූතො මඤ්ඤති. අභිභුං මෙති මඤ්ඤති. අභිභුං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (12)

15. ආකාසානඤ්චායතනං ආකාසානඤ්චායතනතො සඤ්ජානාති. ආකාසානඤ්චායතනං ආකාසානඤ්චායතනතො සඤ්ඤත්වා ආකාසානඤ්චායතනං මඤ්ඤති. ආකාසානඤ්චායතනස්මිං මඤ්ඤති. ආකාසානඤ්චායතනතො මඤ්ඤති. ආකාසානඤ්චායතනං මෙති මඤ්ඤති. ආකාසානඤ්චායතනං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (13)

16. විඤ්ඤාණඤ්චායතනං විඤ්ඤාණඤ්චායතනතො සඤ්ජානාති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනං විඤ්ඤාණඤ්චායතනතො සඤ්ඤත්වා විඤ්ඤාණඤ්චායතනං මඤ්ඤති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනස්මිං මඤ්ඤති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනතො මඤ්ඤති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනං මෙති මඤ්ඤති. විඤ්ඤාණඤ්චායතනං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (14)

---

1. අපරිඤ්ඤාණං සී I. 2. සුභකිණ්හෙ, මජසං. ස්‍යා. සී. I. සී. II. අ.
3. සුභකිණ්හතො, මජසං. ස්‍යා. සී. I. සී. II.

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

11. ආභස්සර(බ්‍රහ්ම)යන් ආභස්සරයන් වශයෙන් හඳුනයි. ආභස්සරයන් ආභස්සරයන් වශයෙන් හැඳින ආභස්සරයන් (තණ්හාමඤ්ඤනාදි-වශයෙන්) හඟියි. ආභස්සරයන් කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා කෙරෙයි. ආභස්සරයන් කෙරෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'ආභස්සරයන් මාගේ ය'යි හඟියි. ආභස්සරයන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ආභස්සරයන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (9)

12. සුභකිණ්ණයන් සුභකිණ්ණයන් වශයෙන් හඳුනයි. සුභකිණ්ණයන් සුභකිණ්ණයන් වශයෙන් හැඳින සුභකිණ්ණයන් (තණ්හාමඤ්ඤනාදි-වශයෙන්) හඟියි. සුභකිණ්ණයන් කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා කෙරෙයි. සුභකිණ්ණයන් කෙරෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'සුභකිණ්ණයන් මාගේ ය'යි හඟියි. සුභකිණ්ණයන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: සුභකිණ්ණයන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි.(10)

13. වේහප්ඵලයන් වේහප්ඵලයන් වශයෙන් හඳුනයි. වේහප්ඵලයන් වේහප්ඵලයන් වශයෙන් හැඳින වේහප්ඵලයන් (තණ්හාමඤ්ඤනාදිවශයෙන්) හඟියි. වේහප්ඵලයන් කෙරෙහි (නිත්‍යත්‍යාදිය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා කෙරෙයි. වේහප්ඵලයන් කෙරෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'වේහප්ඵලයන් මාගේ ය'යි හඟියි. වේහප්ඵලයන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: වේහප්ඵලයන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (11)

14. අභිභූන් (අසංඥසත්ත්වයන්) අභිභූ වශයෙන් හඳුනයි. අභිභූන් අභිභූවශයෙන් හැඳින අභිභූන් (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. අභිභූන් කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. අභිභූන් කෙරෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'අභිභූන් මාගේ ය'යි හඟියි. අභිභූන් අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: අභිභූන් (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ) යි කියමි. (12)

15. ආකාසානඤ්චායතනය (තද්භූමක වූ කුශල - විපාක - ක්‍රියා වශයෙන් පවත්නා චතුර්විධ නාම ස්කන්ධ) ආකාසානඤ්චායතනය වශයෙන් හඳුනයි. ආකාසානඤ්චායතනය ආකාසානඤ්චායතනය වශයෙන් හැඳින ආකාසානඤ්චායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. ආකාසානඤ්චා-යතනය කෙරෙහි (නිත්‍යතාදිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. ආකාසානඤ්චා-යතනයෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'ආකාසානඤ්චා-යතනය මාගේ ය'යි හඟියි. ආකාසානඤ්චායතනය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ආකාසානඤ්චායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (13)

16. විඤ්ඤාණඤ්චායතනය (තද්භූමක වූ චතුර්විධ ස්කන්ධ) විඤ්ඤා-ණඤ්චායතනය වශයෙන් හඳුනයි. විඤ්ඤාණඤ්චායතනය විඤ්ඤාණඤ්චා-යතනය වශයෙන් හැඳින විඤ්ඤාණඤ්චායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. විඤ්ඤාණඤ්චායතනයෙහි (නිත්‍යත්වාදිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. විඤ්ඤාණඤ්චායතනයෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'විඤ්ඤාණඤ්චායතනය මාගේ ය'යි හඟියි. විඤ්ඤාණඤ්චායතනය අභිනන්ද-නය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: විඤ්ඤාණඤ්චායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (14)

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

17. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනතො සඤ්ජානාති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනතො සඤ්ඤත්වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං මඤ්ඤති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනස්මිං මඤ්ඤති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනතො මඤ්ඤති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං මෙති මඤ්ඤති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (15)

18. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනතො සඤ්ජානාති. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනතො සඤ්ඤත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං මඤ්ඤති. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනස්මිං මඤ්ඤති නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනතො මඤ්ඤති. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං මෙති මඤ්ඤති. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (16)

19. දිට්ඨං දිට්ඨතො සඤ්ජානාති. දිට්ඨං දිට්ඨතො සඤ්ඤත්වා දිට්ඨං මඤ්ඤති. දිට්ඨස්මිං මඤ්ඤති. දිට්ඨතො මඤ්ඤති. දිට්ඨං මෙති මඤ්ඤති. දිට්ඨං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (17)

20. සුතං සුතතො සඤ්ජානාති. සුතං සුතතො සඤ්ඤත්වා සුතං මඤ්ඤති. සුතස්මිං මඤ්ඤති. සුතතො මඤ්ඤති සුතං මෙති මඤ්ඤති. සුතං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (18)

21. මුතං මුතතො සඤ්ජානාති. මුතං මුතතො සඤ්ඤත්වා මුතං මඤ්ඤති. මුතස්මිං මඤ්ඤති. මුතතො මඤ්ඤති. මුතං මෙති මඤ්ඤති මුතං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (19)

22. විඤ්ඤාතං විඤ්ඤාතතො සඤ්ජානාති. විඤ්ඤාතං විඤ්ඤාතතො සඤ්ඤත්වා විඤ්ඤාතං මඤ්ඤති. විඤ්ඤාතස්මිං. මඤ්ඤති. විඤ්ඤාතතො මඤ්ඤති. විඤ්ඤාතං මෙති මඤ්ඤති. විඤ්ඤාතං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (20)

17. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය (තද්භූමක වූ චතුර්විධ ස්කන්ධ) ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය වශයෙන් හඳුනයි. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය වශයෙන් හැඳින ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයෙහි (නිත්‍යත්වාදිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) වූ සේ හඟියි. 'ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය මාගේ ය'යි හඟියි. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (15)

18. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය (තද්භූමක වූ චතුර්විධ ස්කන්ධ) නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනවසයෙන් හඳුනයි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනවසයෙන් හැඳින නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයෙහි (නිත්‍යතා-දිය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයෙන් බැහැර (තමා හෝ මෙරමා) පිහිටි සේ හඟියි. 'නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය මාගේ ය'යි හඟියි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (16)

19. දක්නාලද්ද (රූපායතනය) රූපායතනවසයෙන් හඳුනයි. රූපායතනය රූපායතනවසයෙන් හැඳින රූපායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. රූපායතනයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. රූපායතනයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'රූපායතනය මාගේ ය'යි හඟියි. රූපායතනය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: රූපායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (17)

20. අසනලද්ද (ශබ්දායතනය) ශබ්දායතනවශයෙන් හඳුනයි ශබ්දායතනය ශබ්දායතනවශයෙන් හැඳින ශබ්දායතනය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. ශබ්දායතනයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. ශබ්දායතනයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'ශබ්දායතනය මාගේ ය'යි හඟියි. ශබ්දායතනය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ශබ්දායතනය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (18)

21. මුතය (ස්පර්ශයෙන්=හැපීමෙන් ගත් ගන්ධරසඵොට්ඨබ්බායතන) මුත වසයෙන් හඳුනයි. මුතය මුත වසයෙන් හැඳින මුතය (තණ්හාදි-මඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. මුතයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. මුතයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'මුතය මාගේ ය'යි හඟියි. මුතය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: (මුතය පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (19)

22. විඤ්ඤාතය (මනසින් දත් සෙසු ආයතන සත හෝ ධම්මාරම්මණය) විඤ්ඤාතවසයෙන් හඳුනයි. විඤ්ඤාතය විඤ්ඤාතවසයෙන් හැඳින විඤ්ඤාතය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) හඟියි. (විඤ්ඤාතයෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. විඤ්ඤාතයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'විඤ්ඤාතය මාගේ ය'යි හඟියි. විඤ්ඤාතය අභිනන්දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: විඤ්ඤාතය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (20)

23. එකත්තං එකත්තතො සඤ්ජානාති. එකත්තං එකත්තතො සඤ්ඤත්වා එකත්තං මඤ්ඤති. එකත්තස්මිං මඤ්ඤති. එකත්තතො මඤ්ඤති. එකත්තං මෙති මඤ්ඤති. එකත්තං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (21)

24. නානත්තං නානත්තතො සඤ්ජානාති. නානත්තං නානත්තතො සඤ්ඤත්වා නානත්තං මඤ්ඤති. නානත්තස්මිං මඤ්ඤති. නානත්තතො මඤ්ඤති. නානත්තං මෙති මඤ්ඤති. නානත්තං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (22)

25. සබ්බං සබ්බතො සඤ්ජානාති. සබ්බං සබ්බතො සඤ්ඤත්වා සබ්බං මඤ්ඤති. සබ්බස්මිං මඤ්ඤති. සබ්බතො මඤ්ඤති. සබ්බං මෙති මඤ්ඤති. සබ්බං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (23)

26. නිබ්බානං නිබ්බානතො සඤ්ජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො සඤ්ඤත්වා නිබ්බානං මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං මඤ්ඤති. නිබ්බානතො මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති මඤ්ඤති. නිබ්බානං අභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? අපරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි. (24)

(අස්සුතවන්තපුථුජ්ජනභ වසෙන පඨමකභූමි[1] පරිච්ඡෙදො[2])*

(2)

27. යොපි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙඛො[3] අප්පත්තමානසො අනුත්තරං යොගක්ඛෙමං පත්ථයමානො විහරති, සොපි පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය[4] පඨවිං මාමඤ්ඤි[5]. පඨවියා මාමඤ්ඤි. පඨවිතො මාමඤ්ඤි. පඨවිං මෙති මාමඤ්ඤි. පඨවිං මාභිනන්දි.[6] තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤෙය්‍යං[7] තස්සාති වදාමි.

---

1. පුථුජ්ජනවසෙන පඨමනයභූමි, මජ්සං. සෑ. පුථුජ්ජනභවසෙන පඨමකභූමි, සී I.
2 පරිච්ඡෙදො, සෑ. පරිච්ඡෙදො නිට්ඨිතොති, මජ්සං 3. සෙක්ඛො, මජ්සං.
4. අභිඤ්ඤත්වා, සී. I. 5. මා මඤ්ඤති, සී. I.
6. මා අභිනන්දති, සී. I. මාභිනන්දති, මජ්සං. 7. අපරිඤ්ඤෙය්‍යං, සී. I. සී. II.

* ඉමස්මිං පාඨෙ චෙව ඊදිසෙසු අඤ්ඤෙසු පාඨෙසු ච වෙස්සගිරිසිලාලිපිආදීසු දිස්සමානෙහි පොරාණිකසීහලපදෙහි සදිසානි පදානි දිස්සන්ති. තස්මා එතෙ පාඨං ලබ්භායං පොරාණිකෙහි සීහලකථෙරෙහි නික්ඛිත්තානි අනුමාතුං සක්කා.

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

23. ඒකත්වය (වේදනා සඤ්ඤා සංඛාර විඤ්ඤාණ යන සතර සකන්ධ) ඒකත්වවශයෙන් හඳුනයි. ඒකත්වය ඒකත්වවශයෙන් හැඳින ඒකත්වය ආත්මය යි හඟියි. ඒකත්වයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. ඒකත්වයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'ඒකත්වය මාගේ ය'යි හඟියි. ඒකත්වය අභිනන්‍දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඒකත්වය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (21) *

24. නානාත්වය (පඤ්චසකන්ධය) නානාත්වවශයෙන් හඳුනයි. නානාත්වය නානාත්වවශයෙන් හැඳින නානාත්වය ආත්මය යි හඟියි. නානාත්වයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. නානාත්වයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'නානාත්වය මාගේ ය'යි හඟියි. නානාත්වය අභිනන්‍දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: නානාත්වය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (22) *

25. සර්‍වය (සියලු සත්කායධර්‍ම) සර්‍වවශයෙන් හඳුනයි. සර්‍වය සර්‍ව වශයෙන් හැඳින සර්‍වය (තෘෂ්ණාදිමන්‍යනායෙන්) හඟියි. සර්‍වයෙහි (තමාගේ ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. සර්‍වයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) හඟියි. 'සර්‍වය මාගේ ය'යි හඟියි. සර්‍වය අභිනන්‍දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: සර්‍වය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (23) *

26. නිර්‍වාණය (පරමදිට්ඨධම්මනිබ්බානය) නිර්‍වාණවශයෙන් හඳුනයි. නිර්‍වාණය නිර්‍වාණවශයෙන් හැඳින නිර්‍වාණය (තෘෂ්ණාදිමන්‍යනායෙන්) හඟියි. නිර්‍වාණයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යන ආදීන්) හඟියි. නිර්‍වාණයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යන ආදීන්) හඟියි. 'නිර්‍වාණය මාගේ ය'යි හඟියි. නිර්‍වාණය අභිනන්‍දනය කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: (පරම දෘෂ්ටධර්‍ම) නිර්‍වාණය (පිළිබඳ) ඔහුගේ පිරිසිඳ නො දැනීම (හෙයිනැ)යි කියමි. (24)

(අශ්‍රැතවත්පෘථග්ජනයාගේ වශයෙන් දෙසූ ප්‍රථම භූමි පරිච්ඡේදය යි.)

(2)

27. මහණෙනි, ශෛක්‍ෂ වූ නො පැමිණි අර්හත්වය ඇති යම් මහණෙක් නිරුත්තර වූ යොගක්‍ෂෙමසඞ්ඛ්‍යාත රහත්බව පතමින් වෙසේ ද, හෙතෙමේත් පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් වෙසෙසින් දනියි. පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් මැනැවින් දැන ('මම පෘථිවීධාතුව වෙමි'යි දෘෂ්ටිවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේ තමුදු (තෘෂ්ණාමානවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේත් නො වෙයි. පෘථිවියෙහි (පිහිටියෙමි යි දෘෂ්ටිවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේ තමුදු (තෘෂ්ණාමානවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේත් නො වෙයි. පෘථිවිධාතුවෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි (දෘෂ්ටිවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේ තමුදු තෘෂ්ණාමානවශයෙන් මන්‍යනා නැත්තේත් නො වෙයි. 'පෘථිවිධාතුව මාගේ ය'යි (දෘෂ්ටිවශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේ තමුදු (තෘෂ්ණාමාන වශයෙන්) මන්‍යනා නැත්තේත් නො වෙයි. පෘථිවිධාතුව (දෘෂ්ටිවශයෙන්) අභිනන්‍දනය නො කරන්නේ තමුදු (තෘෂ්ණාමානවශයෙන්) අභිනන්‍දනය නො කරන්නේත් නො වෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඔහු විසින් (පෘථිවිධාතුව රහත්මඟින්) පිරිසිඳ දත යුතු (හෙයිනැ)යි කියමි.

---

* මෙහි 'ඒකත්තං, නානත්තං, සබ්බං' යන පදයන්ගේ අර්ථය අර්ථකථාවෙහි නානත්තානුලොම වන සේ ව්‍යාඛ්‍යාන කරණ ලදැයි සිතත්.

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

28. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- වායං -පෙ- භූතෙ -පෙ- දෙවෙ -පෙ- පජාපතිං -පෙ- බ්‍රහ්මං -පෙ- ආභස්සරෙ -පෙ- සුභකිණ්හෙ -පෙ- වෙහප්ඵලෙ -පෙ- අභිභුං -පෙ- ආකාසානඤ්චායතනං -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්චායතනං -පෙ- ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං -පෙ- දිට්ඨං -පෙ- සුතං -පෙ- මුතං -පෙ- විඤ්ඤාතං -පෙ- එකත්තං -පෙ- සබ්බං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං මාමඤ්ඤි[1]. නිබ්බානතො මාමඤ්ඤි. නිබ්බානං මෙති මාමඤ්ඤි. නිබ්බානං මාභිනන්දි.[2] තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤෙය්‍යං[3] තස්සාති වදාමි.

(සෙඛහ[4] විවට්ටවසෙන දුතියනයභූමි[5] පරිච්ඡෙදි[6])
(3)

29. යොපි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො, සොපි පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි.

30. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති. නිබ්බානතො න මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති. නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤාතං තස්සාති වදාමි.

(ඛීණාසවහ* පඨමනයෙ තතියනයභූමි[7] පරිච්ඡෙදි)

1. වා මඤ්ඤති, සී I.
2. වා අභිනන්දති, සී I. මාභිනන්දති, මජසං.
3. අපරිඤ්ඤෙය්‍යං, සී I. සී II.
4. සෙඛහ=සෙඛස්ස.
5. සෙඛවසෙන දුතියනයභූමි, මජසං. සතා. සෙඛාහ විවට්ටවසෙන දුතියනං භූමි, සී I.
6. පරිච්ඡෙද, සතා. පරිච්ඡෙද නිට්ඨිතො, මජසං.
7. ඛීණාසවවසෙන තතියනයභූමි, මජසං. සතා. ඛීණාසවාහපඨමකනයෙ තතියනයභූමි, සී. I.

* ඛීණාසවහ=ඛීණාසවස්ස.

28. ආපොධාතුව... තෙජෝධාතුව... වායොධාතුව... භූතයන්... දෙවියන්... පජාපතිහු... බ්‍රහ්මයා... ආභස්සරයන්... සුභකිණ්හයන් ... වෙහප්ඵලයන්... අභිභූන්... ආකාසානඤ්චායතනය... විඤ්ඤාණඤ්චායතනය... ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය... නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය... රූපායතනය... සද්දායතනය... ගන්ධ-රස-ඵොට්ඨබ්බායතනය... විඤ්ඤාතය... එකත්තය .. නානත්තය... සබ්බය... දිට්ඨධම්මනිබ්බානය නිබ්බානවසයෙන් වෙසෙසින් දනී. (දෘෂ්ටධර්ම) නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් වෙසෙසින් දැන නිර්වාණය ආත්ම ය යි (දිට්ඨි වසයෙන් මඤ්ඤනා නැත්තේ තමුදු තණ්හාමානවසයෙන්) මඤ්ඤනා නැත්තේත් නො වෙයි. නිර්වාණයෙහි ආත්මය පිහිටියේ යි (දිට්ඨිමඤ්ඤනා නැත්තේ තමුදු තණ්හාමාන) මඤ්ඤනා නැත්තේත් නො වෙයි. නිර්වාණයෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි (දිට්ඨිමඤ්ඤනා නැත්තේ තමුදු තණ්හාමාන) මඤ්ඤනා නැත්තේත් නො වෙයි. 'නිර්වාණය මාගේ ය'යි (දිට්ඨිමඤ්ඤනා නැත්තේ තමුදු තණ්හාමාන) මඤ්ඤනා නැත්තේත් නො වෙයි. නිර්වාණය (දිට්ඨිමඤ්ඤනායෙන් අභිනන්දනය නො කරන්නේ තමුදු (තණ්හාමානමඤ්ඤනායෙන්) අභිනන්දනය නො කරන්නේත් නො වෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඔහු විසින් දෘෂ්ටධර්මනිර්වාණය පිරිසිඳ දත යුතු (හෙයිනැ) යි කියමි.

(ශෛක්ෂයා පිළිබඳ විවට්ටවශයෙන් දෙශිත ද්විතීයභූමි පරිච්ඡෙදය යි.)

(3)

29. මහණෙනි, යම් ඒ මහණෙක් රහත් වූයේ ගෙවූ ආස්‍රව ඇත්තේ වැස නිම කළ බඹසර ඇත්තේ කළ සිවුමග කිස ඇත්තේ බහා තැබූ කෙලෙස්බර ඇත්තේ පැමිණි සවැඩ (රහත්පල) ඇත්තේ ගෙවුණු භවබන්ධන ඇත්තේ මැනැවින් දැන (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුණේ වේ ද, හෙතෙමේත් පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනී. පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන පෘථිවිය ආත්මය යි (තෘෂ්ණාදිවශයෙන්) නො හඟියි. පෘථිවියෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) නො හඟියි. පෘථිවියෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) නො හඟියි. 'පෘථිවිය මාගේ ය'යි නො හඟියි. පෘථිවිය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඔහු විසින් පිරිසිඳ දන්නා ලද (හෙයිනැ)යි කියමි.

30. අබ්ධාතුව... තෙජස.. (දෘෂ්ටධර්ම)නිර්වාණය (දෘෂ්ටධර්ම) නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන ගනී. නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය (තණ්හාදිමඤ්ඤනායෙන්) නො හඟියි. නිර්වාණයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) නො හඟියි. නිර්වාණයෙන් (බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. 'නිර්වාණය මාගේ ය'යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ඔහු විසින් පිරිසිඳ දන්නා ලද (හෙයිනැ)යි කියමි.

(ක්ෂීණාස්‍රවවශයෙන් ප්‍රථමනයයෙහි තෘතීයභූමි පරිච්ඡෙදය යි)

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

(4)

31. යොපි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො, සොපි පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා රාගස්ස වීතරාගත්තා.

31. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති. නිබ්බානතො න මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති. නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා රාගස්ස වීතරාගත්තා.

(ඛීණාසවභ දුතියනයෙ චතුරවතක*භූමි[1]පරිච්ඡෙදි[2])
(5)

33. යොපි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කත-කරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො, සොපි පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා දොසස්ස වීතදොසත්තා.

34. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති. නිබ්බානතො න මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති. නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා දොසස්ස වීතදොසත්තා.

(ඛීණාසවභ තතියනයෙ පඤ්චවතක*භූමි[3]පරිච්ඡෙදි[3])

1. ඛීණාසවවසෙන චතුත්ථනයභූමි, මජ්ඣං. සතං.
2. පරිච්ඡෙදො, සතං. පරිච්ඡෙදෙ නිට්ඨිතො, මජ්ඣං.
3. ඛීණාසවවසෙන පඤ්චමනය භූමි, මජ්ඣං. සතං.

* 'චතුත්ථාරවාතක, පඤ්චවාතක' ඉති 'අවාතක' සද්ද, සම්බන්ධෙසු පරිපොත්ථකෙසු දිස්සති. තථාපි පුරාතන සිහලසිලාලිපිසු 'දෙඅවතක (සිසං IV. 221), තිණවතක (සිසං III. 177), චතරවතක (සිසං V 85), ඉච්චාදිසු 'අවතක' සද්දො ආගතො.

(4)

31. මහණෙනි, යම් මහණෙක් රහත් වූයේ ගෙවුණු ආශ්‍රව ඇත්තේ වැස නිම කළ මගබඹසර ඇත්තේ කළ සිවුමගකිස ඇත්තේ බහා තැබූ කෙලෙස්බර ඇත්තේ පැමිණි රහත්පල ඇත්තේ ගෙවුණු භවබන්ධන ඇත්තේ මැනැවින් දැන මිදුණේ වේ ද, හෙතමෙත් පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනියි. පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන පෘථිවිය (තණ්හාආදීන්) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවියෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) නො හඟියි. පෘථිවියෙන් (බැහැර) ආත්මය පිහිටියේ ය යි නො හඟියි. 'පෘථිවිය මාගේ ය'යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවිය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: රාගය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතරාග වූ හෙයිනි.

32. අබ්ධාතුව.... තෙජස.... (දෘෂ්ටධර්ම)නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ට ඥානයෙන් දනී. නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය (තෘෂ්ණාදිවශයෙන්) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙන් (බැහැර) ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. 'නිර්වාණය මාගේ ය'යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: රාගය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතරාග වූ හෙයිනි.

(ක්ෂීණාස්‍රව වශයෙන් දෙවිනියතනයෙහි සතරවැනිභූමි පරිච්ඡේදය යි.)

(5)

33. මහණෙනි, යම් ඒ මහණෙක් රහත් වූයේ ගෙවුණු ආශ්‍රව ඇත්තේ වැස නිම කළ මගබඹසර ඇත්තේ කළ සිවුමගකිස ඇත්තේ බහා තැබූ කෙලෙස්බර ඇත්තේ පැමිණි රහත්පල ඇත්තේ ගෙවුණු භවබන්ධන ඇත්තේ මැනවින් දැන (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුණේ වේ ද, හෙතෙමෙත් පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනී. පෘථිවිය පෘථිවිවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන පෘථිවිය (තණ්හාදිවසයෙන්) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවියෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවියෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. 'පෘථිවිය මාගේ ය'යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවිය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ද්වෙෂය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතද්වෙෂ වූ හෙයිනි.

34. අබ්ධාතුව.... තෙජස.... (දෘෂ්ටධර්ම)නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනී. නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය තණ්හාදිවසයෙන් මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙහි (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙන් බැහැර (ආත්මය පිහිටියේ ය යි) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. 'නිර්වාණය මාගේ ය'යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: ද්වෙෂය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතද්වෙෂ වූ හෙයිනි.

(ක්ෂීණාස්‍රවවශයෙන් තෘතීයනයෙහි පස්වැනි භූමිපරිච්ඡේදය යි.)

(6)

35. යොපි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔහිතභාරො අනුප්පත්තසදත්ථො පරික්ඛීණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤාවිමුත්තො, සොපි පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා මොහස්ස වීතමොහත්තා.

36. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති. නිබ්බානතො න මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති. නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? ඛයා මොහස්ස වීතමොහත්තා.

(ඛීණසවහ චතුත්ථනයෙ ජවනක[1] භූමි[2] පරිච්ඡෙදි[3])

(7)

37. තථාගතොපි භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤාතං තං[4] තථාගතස්සාති වදාමි.

38. ආපං -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති. නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති. නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති. නිබ්බානතො න මඤ්ඤති. නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති. නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? පරිඤ්ඤාතං තං[4] තථාගතස්සාති වදාමි.

(සත්ථාරහ පඨමනයෙ සත්තවනක[5] භූමි පරිච්ඡෙදි[3])

(8)

39. තථාගතොපි භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො පඨවිං පඨවිතො අභිජානාති. පඨවිං පඨවිතො අභිඤ්ඤාය පඨවිං න මඤ්ඤති. පඨවියා න මඤ්ඤති. පඨවිතො න මඤ්ඤති. පඨවිං මෙති න මඤ්ඤති. පඨවිං නාභිනන්දති තං කිස්ස හෙතු? නන්දී[6] දුක්ඛස්ස මූලන්ති ඉති විදිත්වා, භවා ජාති, භූතස්ස ජරාමරණන්ති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ තථාගතො සබ්බසො තණ්හානං ඛයා විරාගා නිරොධා චාගා පටිනිස්සග්ගා අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො'ති වදාමි.

---

1. ජවානක - බහුසු. 2. ඛීණාසවවසෙන ඡට්ඨනයභූමි, මජසං. සතා.
3. පරිච්ඡෙදෙ, සතා පරිච්ඡෙදෙ නිට්ඨිතො, මජසං.
4. පරිඤ්ඤාතං,සී I. සී II. PTS.
5. සත්තවානක - බහුසු. සත්ථුවසෙන සත්තමනය භූමි, මජසං. සතා
6. නන්දි, මජසං. PTS

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126

(6)

35. මහණෙනි, යම් ඒ මහණෙක් රහත් වූයේ ක්ෂීණ වූ ආශ්‍රව ඇත්තේ වුසූ මගබඹසර ඇත්තේ කෘතකෘත්‍ය වූයේ බැහූ කෙලෙස්බර ඇත්තේ පැමිණි රහත් පල ඇත්තේ ගෙවූ භවබන්ධන ඇත්තේ මැනවින් දැන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද, හෙ තෙමේත් පෘථිවිය පෘථිවි වශයෙන් විශිෂ්ටඥාන යෙන් දනියි. පෘථිවිය පෘථිවි වශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන පෘථිවිය (තණ්හාදියෙන්) මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවියෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි නො හඟියි. පෘථිවියෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි නො හඟියි. පෘථිවිය මාගේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. පෘථිවිය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. කවර හෙයින ?යත්: මොහය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතමොහ වූ හෙයිනි.

36. අප් ..තෙජස්...(පරමදෘෂ්ටධම්නිර්වාණය) නිර්වාණ වශයෙන් දනියි. නිර්වාණය නිර්වාණ වශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය ආත්මය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණයෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි නිර්වාණය මාගේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙයි. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින ? යත්: මොහය ක්ෂීණ වීමෙන් වීතමොහ වූ හෙයිනි.

ක්ෂීණාශ්‍රව වශයෙන් චතුර්ථනයෙහි ෂෂ්ඨභූමි පරිච්ඡෙදය යි.

(7)

37. අතීත් වූ සම්‍යක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයෝ ද පෘථිවිය පෘථිවිය වශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනිත්. පෘථිවිය පෘථිවිය වශයෙන් විශිෂ්ට-ඥානයෙන් දැන පෘථිවිය (තණ්හාදි වසයෙන්) මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවීධාතුවෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවි-ධාතුවෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවිය මාගේ ය යි අභිනන්දනය නො කෙරෙත්. ඒ කවර හෙයින ? යත්: තථාගතයන් එය පිරිසිඳ දත් හෙයිනැ යි කියමි.

38. අප්...තෙජස්....පරමදෘෂ්ටධම්නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥාන යෙන් දනිත්. නිර්වාණය නිර්වාණ වශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය තණ්හාදීන් මඤ්ඤනා නො කෙරෙත් නිර්වාණයෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණයෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණය මාගේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙත්. ඒ කවර හෙයින? යත්: තථාගතයන් නිරවශෙෂයෙන් එය පිරිසිඳ දත් හෙයිනැයි කියමි.

ශාස්තෘවශයෙන් ප්‍රථමනයෙහි සප්තමභූමි පරිච්ඡෙදය යි.

(8)

39. මහණෙනි, අතීත් වූ සම්‍යක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයෝ ද පෘථිවිය පෘථිවි වශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දනිත්. පෘථිවිය පෘථිවිය වශයෙන් විශිෂ්ටඥාන-යෙන් දැන පෘථිවිය ආත්මය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවියෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවියෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවිය මාගේ යයි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. පෘථිවිය අභිනන්දනය නො කෙරෙත්. ඒ කවර හෙයින ? යත්: "නන්දිසඞ්ඛ්‍යාත තෘෂ්ණාව දුකට මූල වේ. භවයෙන් ඉපැදීම වෙයි. උපන්හුට ජරාමරණ වේ"යි මෙසේ (පිළිසසුමුපා) දත් හෙයිනි. මහණෙනි, යම් හෙයෙ-කින් ම තථාගතයන් වහන්සේ (මෙසේ පිළිසසුමුපා දැන) සර්වප්‍රකාරයෙන් තෘෂ්ණාවන් ක්ෂය කිරීමෙන් නිරොධයෙන් ත්‍යාගයෙන් දුරලීමෙන් අනුත්තර සම්‍යක්සම්බොධිය මොනොවට අවබොධ කළසේක් ද එහෙයිනැ යි කියමි.

40. ආපං[1] -පෙ- තෙජං -පෙ- නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිජානාති, නිබ්බානං නිබ්බානතො අභිඤ්ඤාය නිබ්බානං න මඤ්ඤති, නිබ්බානස්මිං න මඤ්ඤති නිබ්බානතො න මඤ්ඤති නිබ්බානං මෙති න මඤ්ඤති, නිබ්බානං නාභිනන්දති. තං කිස්ස හෙතු? "නන්දි[2] දුක්ඛස්ස මූලන්ති ඉති විදිත්වා භවා ජාති, භූතස්ස ජරාමරණන්ති." තස්මාතිහ භික්ඛවෙ තථාගතො සබ්බසො තණ්හානං ඛයා විරාගා නිරොධා චාගා පටිනිස්සග්ගා අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධොති වදාමීති.

(සත්ථාරභ දුතියනයෙ අට්ඨවානකභූමි[3] පරිච්ඡෙදි.)

ඉදමවොච භගවා.[4] න තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.[5]

මූලපරියායසුත්තං පඨමං.[6]

40. අප්...තෙජස්...(පරමදෘෂ්ටධර්ම) නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ට-ඥානයෙන් දැනිත්. නිර්වාණය නිර්වාණවශයෙන් විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිර්වාණය ආත්මය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණයෙහි ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණයෙන් බැහැර ආත්මය පිහිටියේ ය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණය මාගේය යි මඤ්ඤනා නො කෙරෙත්. නිර්වාණය අභිනන්දනය නො කෙරෙත්. ඒ කවර හෙයින ? යත්: "නන්දිසඞ්ඛ්‍යාත තෘෂ්ණාව දුකට මූල වේ. භවයෙන් ඉපැද්ම වේ. උපන්නහුට ජරාමරණ වේ" යි මෙසේ (පිළිසඳුමුපා) දත් හෙයිනි. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් ම තථාගතයන් වහන්සේ (මෙසේ පිළිසඳුමුපා දැන) සර්වප්‍රකාරයෙන් තෘෂ්ණාවන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් විරාගයෙන් නිරොධයෙන් ත්‍යාගයෙන් දුරලීමෙන් අනුත්තර සම්‍යක්සම්බෝධිය මොනොවට අවබොධ කළසේක් ද, එහෙයිනැයි කියමි.

(ශාස්තෘවශයෙන් ද්විතීයනයෙහි අෂ්ටමභූමි පරිච්ඡේදය යි.)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළසේක. ඒ භික්‍ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අනුමෝදන් නො වූහු. (එහි අර්ථය නොදත් බැවින් තුටු නො වූහ යි යූ සේයි)

පළමුවන මූලපර්‍යාය සූත්‍රය යි.

==

මූලපරියාය සූත්‍රය - මජ්ඣිමනිකාය1, මූලපරියායවග්ගො පිටු අංක 2 සිට 18 (පාළි/සිංහල-බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකයෙන් පිටපත් කර ගන්නා ලදී.) - uploaded link

http://assets4.dhammikaweb.com/uploads/2013/05/MuulapariyayaSutta_MajjimaNikaya1_MuulapariyaVaggo_Page2To18.pdf

http://www.dhammikaweb.com/?cat=126